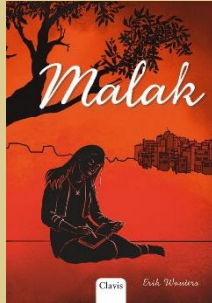

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

Malak

Auteur: Erik Wouters

Uitgever: Clavis

Over de maker

Erik Wouters is een Vlaamse auteur die realistische verhalen schrijft. Hij schreef onder andere nog "Kop vol gruis" en "Andersom".

Korte inhoud

Het boek vertelt het verhaal van Malak en haar gezin. Haar papa (baba) is in 2015 Gaza ontvlucht. Drie jaar later herenigt het gezin in België. We krijgen flarden te zien van hoe ze hun plek proberen te vinden in Antwerpen doorheen de jaren die volgen.

1

HET VERHAAL

Thema

"Malak" is een boek over een meisje dat met haar gezin uit Gaza vlucht.

- Wat weet je al over de situatie in Gaza? Heb je iets over de situatie opgezocht na of tijdens het lezen? Wat leerde je bij?
- Hoe denk je dat Malak zich voelde toen ze te weten kwam dat ze haar huis, haar vrienden, haar familie, haar taal, haar cultuur... zou moeten achterlaten?

Cover

De cover toont het silhouet van een schrijvend meisje dat onder een boom zit met in de verte een stad tegen een rode achtergrond.

- Wat vind je van de kaft?
- Wat roept de stad in de achtergrond op bij jou?

- Wat voor link heeft de cover met het verhaal? (Malak schrijft in haar dagboek onder een olijfbom. Op de achtergrond zien we een stad, waarschijnlijk van Gaza.)

Personages

- Wie zijn de twee hoofdpersonages die we volgen? (Malak, baba)
- Had je het gevoel dat je de hoofdpersonages goed hebt kunnen leren kennen doorheen het verhaal? Waarom wel/niet?

Stijl

- Hoe zou je de schrijfstijl omschrijven? (Het verhaal is geschreven in een eenvoudige schrijfstijl met korte zinnen.)
- Waarom denk je dat de auteur koos voor simpele taal en een kort boek? (Toegankelijkheid voor veel lezers van verschillende leeftijden en leeservaringen, focus op het belangrijke verhaal en niet het literaire, dicht bij de stem van Malak en baba blijven ...)

Genre

“Malak” is een migratieverhaal gebaseerd op waargebeurde feiten.

- Welke andere boeken las je al over vluchten?
- Waarom is het belangrijk dat zulke verhalen verteld worden?
- Las je al eens een compleet ander boek gebaseerd op waargebeurde feiten? Vind je het een meerwaarde om te weten dat er elementen uit het verhaal waargebeurd zijn? Waarom wel/niet? (Door samen te werken met een jongere, blijft de auteur dicht bij de maatschappelijke werkelijkheid. Dit creëert mogelijk meer empathie bij de jonge lezer. Het verhoogt de authenticiteit.)
- Waarom is het belangrijk dat jongeren zelf aan het woord komen in zulke verhalen? (Het toont het perspectief van een leeftijdsgenoot. Dat helpt lezers om zich beter in te leven. Je begrijpt de gevoelens en angsten beter omdat ze dicht bij je leefwereld liggen.)
- Wat leer je als je een waargebeurd verhaal leest over iemand van jouw leeftijd? (Dat niet alle leeftijdsgenoten dezelfde hoeveelheid kansen, vrijheid of veiligheid ervaren. Je kan je eigen situatie erin herkennen, of de situatie van een vriend. Het kan gesprekken starten die anders misschien moeilijk te starten zijn.)
- Hoe kunnen verhalen ons helpen om anders te kijken naar de actualiteit? (In plaats van anonieme cijfers krijgen we plots een verhaal met een gezicht, een naam. In plaats van de zoveelste vluchteling zie je plots iemand met dromen, verdriet, hoop ... Dat maakt de actualiteit minder een ver-van-mijn-bed-show en helpt ons om genuanceerd naar gebeurtenissen te kijken.)

Vertelperspectief en structuur

- Wie vertelt het verhaal? (Afwisselend Malak en haar baba)
- Wat is het effect van de afwisselende ik-vertellers? (Je ervaart de emoties van de personages op andere manieren, je begrijpt meer van wat er in hun hoofd omgaat.)

Tijd

Het verhaal wordt chronologisch verteld vanaf het moment dat Malaks vader vlucht in 2015. We krijgen fragmenten van hun leven te zien met telkens wat tijdssprongen tussen bij elk hoofdstuk. Soms zijn de sprongen groot, andere keren wat kleiner. Nu en dan vraagt Malak ook naar het verleden van haar baba. Dan vertelt hij over vroeger in korte flashbacks zoals op pagina's 45-46 of pagina's 53-55 over zijn vlucht, of pagina's 49-51 over hoe hij als jonge tiener zijn slippers verloor toen hij moest vluchten van Israëlische soldaten die hem in zijn hoofd probeerden te schieten, of pagina's 67-69 over hoe hij bedreigd werd door Hamasleden wat hem ertoe heeft aangezet om Gaza te ontvluchten.

- Wat vond je van de tijdssprongen? Waren de fragmenten te ver uiteen of vond je dat net helemaal niet storend? Wat zou de meerwaarde kunnen geweest zijn van die sprongen? (De tijdssprongen geven afwisseling in het verhaal en laten zien hoe het leven van Malak en haar gezin stapsgewijs veranderde door de jaren heen. De sprongen kunnen als meerwaarde gezien worden omdat het boek op die manier de gevolgen van hun vlucht op langere termijn kan tonen zonder dat het boek daarvoor te dik moet worden. Je krijgt een vollediger beeld van hun traject en begrijpt beter hoe het verleden hun huidige leven beïnvloedt.)
- Welke flashback is jou het meest bijgebleven van baba's verhalen over vroeger? Waarom?

Einde

Op het einde vraagt Malak je als lezer om in gesprek te gaan met iemand die Arabisch kan om het laatste hoofdstuk te vertalen. In het boek komt eerder voor dat aan Malak gevraagd wordt waarom ze elke dag vijf keer bidt, of ze het doet omdat het moet of omdat ze het wil ... Het ontbreekt haar aan taal om zichzelf goed uit te drukken in het Nederlands, dus ze schrijft haar antwoorden in het Arabisch. Ze begint haar laatste hoofdstuk met de verwondering dat het gelezen zal worden door iemand die ze niet kent. Daarna stelt ze in vraag waarom de schrijver zoveel vragen stelt aan haar over haar geloof. Waarom wil ze een hijab dragen, waarom is ze moslim, waarom doet ze mee aan de ramadan, waarom ... Ze vraagt of wij dat zomaar kunnen beantwoorden als iemand ons vraagt waarom je iets gelooft en of wij daar veel over nadenken of onze eigen geloven in vraag stellen. Ze eindigt met de vaststelling dat ze Palestijn is, in Antwerpen woont en telkens terugkomt op beslissingen over haar toekomstige baan. Ze hoopt ooit terug te kunnen keren naar haar thuisland.

- Kan je zelf Arabisch? Indien ja, heb je het zelf kunnen lezen wat er stond? Indien nee, heb je een gesprek aangegaan met iemand die Arabisch kon?

- Wat vond je van wat er in het Arabisch stond? Kun je je inbeelden dat het als jonge vrouw moeilijk is om haar identiteit te moeten verdedigen of uit te leggen terwijl het voor haar gewoon de normaalste zaak van de wereld is?

De vragen aan Malak over haar geloof kun je zien als microagressies. Een microagressie is een kleine (vaak onbedoelde) opmerking of vraag die iemand het gevoel kan geven dat die anders is en dat die zich moet verantwoorden voor wie ze zijn. Zulke vragen worden vaak uit nieuwsgierigheid gesteld maar kunnen vermoeiend of ongemakkelijk worden als je ze vaak krijgt.

Helemaal aan het einde is er nog een nawoord van Malak over wat er nu nog steeds gaande is in Palestina.

- Kun je je inbeelden dat het voor haar moeilijk is om over vrede te praten?
→ Had je een ander einde verwacht? Wat had er nog voor jou besproken kunnen of moeten worden?
→ Was het verhaal te kort, net lang genoeg, of te lang voor jou? Waarom?

Sfeerschepping

Het onderwerp van dit boek is zeer serieus en actueel. De sfeer in het boek wisselt af tussen het verdrietige verleden en de hoopvolle toekomst.

- Kun je een voorbeeld geven van een serieuze scène? (Oorlogsherinneringen uit baba's jeugd waar hij bijna was doodgeschoten, of toen hij bedreigd werd door Hamas.)
→ Kun je een voorbeeld geven van een luchtige scène? (Malak die haar oren en neus laat piercen door haar tante in Egypte, of Yasmina (Malaks zusje) die vrolijk speelt en ijsjes eet.)
→ Was er volgens jou een goed evenwicht tussen het luchtige en het serieuze? Waarom wel/niet?

2

VERWERKING

Dabka en andere tradities

MATERIAAL

- Computer, tablet, gsm... met internettoegang
- Eventueel Palestijnse gebakjes om samen te proeven

In het boek heeft Malak het over Dabka, een traditioneel Palestijnse dans. In dit filmpje kun je zien hoe die gedanst wordt op een trouwfeest:

www.youtube.com/watch?v=BLRtygcTI6g.

- Wat vind je van de dans? Heb je al ooit zo'n dans gezien? Zou je graag meedansen?
→ Ben jij al naar een trouwfeest geweest of een ander groot feest waar mensen een speciale dans doen? Welke dans doen ze dan?

Ze heeft het ook over de lekkernijen die ze maakt om het Suikerfeest te vieren.

→ Wat is het Suikerfeest? (Het is een feestdag in de islam waar het einde van de ramadan, hun vastenmaand, gevierd wordt.)

Zoek enkele typisch Palestijnse lekkernijen op.

→ Heb je al ooit zoiets geproefd? Lijken ze op de lekkernijen van hier?

→ Denk je dat het moeilijk is om je thuistradities te moeten missen?

→ Wat zou jij het meest missen als jij naar een compleet andere cultuur zou moeten vertrekken?

3

VERDER LEZEN

- Wij zijn Palestijnen : een eerbetoon aan de cultuur en tradities / Reem Kassis en Noha Eilouti (ill.) (Wilde Haren, 2025) www.boekenzoeker.be/wij-zijn-palestijnen-een-eeerbetoon-aan-de-cultuur-en-tradities
- De zoon van de berentemmer / Xavier-Laurent Petit (Ploegsma, 2022) www.boekenzoeker.be/de-zoon-van-de-berentemmer
- De aankomst / Shaun Tan (Querido, 2015) www.boekenzoeker.be/de-aankomst
- Na de razzia / Arnaud Delalande, Joseph Weismann en Laurent Bidot (ill.) (Lauwert, 2023) www.boekenzoeker.be/na-de-razzia
- De smaak van de hemel / Ibtisman Barakat (Lannoo, 2007) www.boekenzoeker.be/de-smaak-van-de-hemel

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye